

(λέγεται σκωπτικῶς ἐπὶ τῶν ὑπερηφανευομένων νεοπλούτων) Ἀλμυρ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀρχοντένω.

ἀρχόντι τό, Α.Ρουμελ. (Καρ.) Μακεδ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχοντας.

Ἀρχων: Ἄσμ.

Καλῶς τ' ἀρχόντιμα ποῦ ῥθανε νὰ φάμε καὶ νὰ πιῶμε
Καρ.

Ἥλιους καὶ χιόνια, | παντρεύονται τ' ἀρχόντιμα
Μακεδ.

ἀρχοντιά ἡ, ἀρχοντία Ζάκ. Κορσ. Πελοπν. (Λακων. Λεῦκτρ. Μάν.) Πόντ. (Οἶν. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) ἀρχοδιά Μέγαρ. ἀρχοντιά κοιν. ἀρχοντιά βόρ. ἰδιώμ. ἀρχοδιά πολλαχ. ἀρχονδιά πολλαχ. βορ. ἰδιώμ. ἀρχοδιά Θήρ. Κρήτ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) ἀρχοντιά Α.Ρουμελ. (Σωζόπ.) Ἰκαρ. Κάμπ. Μεγίστ. Σύμ. κ.ά. ἀρχόντια Σύμ. ἀρχογκιά Κάλυμν. Κύπρ. ἀρχοντζιά Κάλυμν. ἀρχοντιά Πελοπν. (Μάν.) ἀρχοδέ Δ.Κρήτ.

Ἐκ τοῦ μεσν. οὐσ. ἀρχοντία = ἐπικράτεια ἀρχοντος, ἐπαρχία. Ὁ τύπ. ἀρχοδέ κατὰ μεταπλασμὸν ἐκληφθεὶς ὡς ὁσμῆς δηλωτικὸς. Ἰδ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 1,348.

Α) Κυριολ. **1)** Περιληπτικῶς οἱ ἀπὸ καταγωγῆς ἢ ἐπὶ πλούτῳ ἢ ἀξιώματι ἐπιφανεῖς, ἀρχοντες Λεξ. Δημητρ.: Ἄσμ.

Ἐννεὰ χιλιάδες ἀρχοντιά πάνε νὰ πάρουν νύφη
μὲ τετρακόσια δυὸ ἄργανα καὶ χίλιους συμπεθέρους.

2) Εὐγένεια καταγωγῆς σύνθηθ.: Δὲν περνᾶν οἱ ἀρχοντιές
τώρα, πρέπει νὰ δουλέψῃ γιὰ νὰ ζήσῃ σύνθηθ. || Παροιμ. φρ.

Ἀρχοντιά 'ς τὰ φανερά | κ' ἡ κοιλιά μας ταμπουρᾶ
(ἐπὶ πτωχοῦ καυχωμένου διὰ τὴν εὐγενῆ καταγωγὴν) Λεξ.
Δημητρ. Ἀρχοντιά κι ἄδεια κοιλιά (ἐπὶ πτωχοῦ ἀνοήτως
ὑπερηφανευομένου διὰ τὸ γένος) Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Τοὺ
βάρισι 'ς τ'ν ἀρχοντιά (ὑπερηφανεύθη) Στερελλ. (Αἰτωλ.)
|| Παροιμ.

Ἄν χάθησαν τὰ χρήματα, ἡ ἀρχοντιά ἀπομένει
(ἡ ἀπώλεια τοῦ πλούτου δὲν συνεπάγεται καὶ τὴν ἀπώλειαν
τῆς εὐγενοῦς καταγωγῆς. Πβ. Εὐριπ. Ἀποσπ. 1051 «εἰ τοῖς
ἐν οἴκῳ χρήμασι λελείμμεθα, | ἡ δ' εὐγένεια καὶ τὸ γεν-
ναῖον μένει») ΝΠολίτ. Παροιμ. 2,525

Τὸ ἔχει πάει κ' ἔρχεται κ' ἡ ἀρχοδιά 'πομένει
(συνών. τῇ προηγουμένῃ) Θήρ.

Ἀρχοδιά χωρὶς τὰ ἔχει | τύφλα του ὁποῦ τὴν ἔχει
(ἄνευ πλούτου δὲν ἔχει ἀξίαν ἢ εὐγένεια τοῦ γένους. Πβ.
Εὐριπ. Ἡλέκτρ. 37 «λαμπροὶ γὰρ εἰς γένος γε, χρημάτων γε
μὴν | πένητες ἔνθεν ἡγένοι' ἀπόλλυται». Περὶ τῶν πολλα-
χοῦ πολλῶν παραλλαγῶν τῆς παροιμ. ἰδ. ΝΠολίτ. Παροιμ.
2,527) Θήρ. **3)** Ἐμφάνισις εἰς ἀρχοντα ἀρμόζουσα,
μεγαλοπρέπεια κοιν.: Ἐχει μὲ ἀρχοντιά ἀπάνω του. Μπαί-
νεις 'ς τὸ σπῖτι του καὶ βλέπεις ἐκεῖ μέσα ὅλα μυρίζουν ἀρχον-
τιά. Περπατεῖ μ' ὅλη τὴν ἀρχοντιά κοιν. Ἡ-ῖ-ἀρχοδιά τοῦ
σπιθιοῦ (ἡ καλαισθησία) Κρήτ. || Γνωμ. Ἡ πάστρα εἶναι
μισὴ ἀρχοντιά πολλαχ. || Ἄσμ.

Ψιλομελαχρινάκι μου, ἐκεῖα ποῦ στέκεις στάσου
νὰ παίρῃς ὁ κόσμος ἀρχοδιά ἀπὸ τὴν ἀρχοδιά σου
Κρήτ. **4)** Λεπτότης τρόπων εἰς τὴν συμπεριφορὰν, εὐγέ-
νεια σύνθηθ.: Ἐχει ἀρχοντιά ἀπάνω του. Ἀπομακρῶς φαίνε-
ται ἡ ἀρχοντιά του σύνθηθ. || Γνωμ.

Ἀδύνατο εἶναι νὰ γενῇ χοῖρου μαλλὶ μετὰξι
καὶ τοῦ χωριάτη τὸ παιδί μὲ ἀρχοδιά καὶ τάξι
Θήρ.

Ἡ ἀρχογκιά συνήθειο κ' ἡ τάξι γονικό 'ναι
(ἡ μὲν εὐγένεια εἶναι ἕξις, ἡ δὲ τάξις κληρονομικὴ) Κά-
λυμν. || Ἄσμ.

Ὅσοι τὸν ἐγνωρίζανε τὸν ἀγαποῦσαν ὅλοι,
γιατ' ἦτο βρύσι τὸ ἀρχοδιάς καὶ τοῦ τιμῆς περ' βόλι
Κρήτ. Ἡ σημ. καὶ ἐν Ἐρωτοκρ. Α 82 (ἐκδ. ΣΞανθοῦδ.)
«ἦτονε τὸ ἀρετῆς πηγὴ καὶ τὸ ἀρχοντιάς ἡ φλέγα». **β)** Πληθ., φιλόφρονες περι-
ποιήσεις Θήρ.: Ἡπῆα 'ς τὸ σπῖτι του καὶ μοῦ 'καμε τόσες
ἀρχοδιές Θήρ. **5)** Πλούτος πολλαχ. καὶ Πόντ. (Οἶν.
Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.): Ὁ δεῖνα τρανὸν ἀρχοντίαν ἔδ'
(ἔχει) Τραπ. Εἰς τὸ πουργίν σας ἀρχογκιάν! (εὐχὴ) Κύπρ.
| Παροιμ. Ἡ ἀρχοντιά καὶ ὁ βῆχας δὲν περνοῦν ἀβόιστα (δὲν
δύναται ν' ἀποκρυβῇ ὁ πλούτος καὶ ὁ βῆχας) Λεξ. Μ. Ἐγ-
κυκλ.

Ἡ ψώρα μας εἶναι πολλὴ κ' ἡ ἀρχοντιά μας λίγη
(ἐπὶ πτωχοῦ ἐπιδεικνυομένου ὡς πλουσίου) Αἴγιν.

Σὰν δὲν εἶδ' ἀπὸ 'ενεά, | πῶς θὰ σοῦ πρέπ' ἡ ἀρχοντιά;
(τὰ πλούτη ἀρμόζουν εἰς τοὺς εὐγενεῖς τὴν καταγωγὴν.
'ενεά = γενεά) Κάσ.

Ἡ ἀρχοντιά 'ς τοῦ ἄλλου κ' ἡ φτώχεια 'ς τοῦ γουμάρι
(ἀπὸ τὸ χρησιμοποιοῦμενον ζῶον φαίνεται ἡ οἰκονομικὴ
κατάστασις) Στερελλ. (Ἀράχ.)

Ἦνισαν τρεῖς 'ς σὴν ἀρχοντίαν σνερεῖ τὴν ἐφτωδεῖαν
(ὅστις τρέχει εἰς τὴν ἀρχοντίαν συναντᾷ τὴν πτωχείαν, ἥτοι
ὁ τολμῶν ν' ἀναλάβῃ μεγάλας ἐπιχειρήσεις πρὸς πλουτι-
σμὸν κινδυνεύει ν' ἀπωλέσῃ τὸ πᾶν) Τραπ.

Ἀρκῶς μὲ τὴν ἀρχογκιά του | τῷ ὁ φτωχὸς μὲ τὰ παιδικιά του
(ὁ πλούσιος ὑπερηφανεύεται διὰ τὸν πλοῦτον του, ὁ δὲ
πτωχὸς διὰ τὰ τέκνα του) Κύπρ. Ἡ σημ. καὶ μεσν.

Β) Μεταφ. **1)** Ψώρα (ἡ σημ. κατ' ἀντίφρασιν) Πε-
λοπν. (Λακων.): Αὐτὸς ἔχει τὴν ἀρχοντία. Μὴ πάῃς 'κεῖ, γιατ'
ἐναι ἀρχοντία. **2)** Ταχεῖα ἀναπνοή, λαχάνιασμα Νίσυρ.:
'Ο χοῖρος ἔχει ἀρχοντία.

*ἀρχοντιακά ἐπίρρ. ἀρχοντιάκα Πόντ. (Σάντ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἀρχοντιακός.

Κατὰ τρόπον ἀρχοντικόν. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀρχον-
τάδικα.

*ἀρχοντιακός ἐπίθ. ἀρχοντιάκος Πόντ. (Οἶν. Σάντ.)
Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχοντιά καὶ τῆς καταλ. -ιακός.

Ὁ ἀνήκων εἰς πλούσιον. Συνών. ἀρχοντικός Α3.

ἀρχοντίζω ΧΧρηστοβασ. Διηγ. στάνης 139.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχοντας. Ἡ λ. καὶ παρὰ Πορτ.

Προσδίδω μορφὴν ἀρχοντικὴν, πλουσίαν εἰς τι, πλου-
τίζω τι: Μόνο τὸ βλογημένο τὸ κρέας ἀρχοντίζει τὸ τραπέζι.

ἀρχοντικά ἐπίρρ. σύνθηθ. ἀρχοδικὰ πολλαχ. ἀρ-
χοντι'κά βόρ. ἰδιώμ. ἀρχοδ'κά Λέσβ. (Πάμφιλ.) κ.ά.
ἀρχοντικά Μεγίστ. Ρόδ. κ.ά. Συγκριτ. ἀρχοντικώτερα Πε-
λοπν. (Καλάβρυτ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀρχοντικός.

Κατὰ τρόπον εἰς ἀρχοντα ἀρμόζοντα ἔνθ' ἄν.: Ζῆ - μιλεῖ
- νύνεται - περνᾷ - φέρεται ἀρχοντικά σύνθηθ. || Παροιμ.

Ἀρχοντικά πορεύομαι καὶ σκύλλινα περνᾶω

(ἐπὶ πτωχαλαζόνων) Πελοπν. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀρχον-
τάδικα.

ἀρχοντικάτα ἐπίρρ. Ζάκ. ἀρχοντικάτα Μεγίστ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀρχοντικός.

Ἀρχοντικά, ὁ ἰδ.

ἀρχοντίκι τό, Κεφαλλ. — Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ μεσν. οὐσ. ἀρχοντίκιον = ἐκκλησιαστικὸν
ἀξίωμα.

Εὐγένεια καταγωγῆς: Γνωμ.

Ἀρχοντίκι χωρὶς ἔχει, | φάκελα του ποῦ τὸ ἔχει

Κεφαλλ. Τ' ἀρχοντικῶ τοῦ χασάπη δαχτυλίδι ἀπ' ἄντερα Λεξ. Δημητρ. Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀρχοντικὶ τοπων. Κάρπ.

*ἀρχοντικῶ, ἀρχογκῶ Πόντ. (Ἰνέπ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχοντικόν, δι' ὃ ἰδ. ἀρχοντικός. Τὸ ἀρχογκῶ ἐκ τοῦ διαμέσου ἀρχοντ' κῶ καθ' ἀπλολογίαν. Γίνομαι πλούσιος: Γνωμ.

"Οὐτ' ἀρχογκῶς μὴ θαίρεσαι κῖ ὄντα φτωγῆς μὴ κλαίης (ἐκ τῆς πλουτίσεως μὴ χαίρης καὶ ὅταν φτωχύνῃς μὴ κλαίης). Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀρχοντένω.

ἀρχοντικός ἐπίθ. κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ.) ἀρχογκός πολλαχ. ἀρχοντ' κός βόρ. ἰδιώμ. ἀρχοδικός πολλαχ. βόρ. ἰδιώμ. ἀρχοντικός Κάρπ. Κεφαλλ. Τήλ. Χίος ἁ. ἀρχόντ' κους Μακεδ. ἀρχόντικός Πόντ. ἀκρόντικός Πόντ. (Χαλδ.) Θηλ. ἀρχοντικέσσα Πόντ.

Τὸ μεταγν. ἐπίθ. ἀρχοντικός.

Α) Ἐπιθετικ. 1) Ὁ ἀνέκων εἰς ἀρχοντα Κύθηρ. Πελοπν. (Δημητσάν.) κ.ά.: Χωράφι ἀρχοδικὸ Κύθηρ. || Παροιμ. φρ. Ἀρχοντικὸ βολίμι δὲ βουλιάζει (αἱ παρανομίαι τῶν ἰσχυρῶν δὲν τιμωροῦνται). 2) Ὁ ἐμπρέπων εἰς εὐγενῆ σύνθηθ.: Λόγος ἀρχοντικός. Φερσίματα ἀρχοντικά. 3) Ὁ ἀνέκων εἰς πλούσιον σύνθηθ.: Ἀρχοντικός γάμος. Ἀρχοντικὴ φορεσιά. Ἀρχοντικὸ σπῖτι - τραπέζι κττ. κοιν. || Παροιμ. φρ. Γαιδουρινὰ μοῦτρα, ἀρχοντικὴ ζωὴ (ἐπὶ ἀναιδοῦς κωτορθώνοντος νὰ ἔχη ὅσα τοῦ χρειάζονται διὰ νὰ ζῇ) Αἴγιν. Συνών. *ἀρχοντῖα κός. 4) Ὁ ἔχων ἐμφάνισιν μεγαλοπρεπῆ σύνθηθ.: Ἀρχοντικὸ ἀντρόγνυο - παιδί. 5) Εὐγενῆς τοὺς τρόπους, φιλόφρων Θήρ. Κεφαλλ. κ.ά.: Ἀσμ.

Ἐσὲ σοῦ πάνε, νεούτσιε, ἐνγὰ μοιρολοῖστρες, οἱ τρεῖς ἀπὸ τῆ μιὰ μερὰ κ' οἱ τρεῖς ἀπὸ τὴν ἄλλη κ' οἱ τρεῖς οἱ καλύτερες ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι, ἀρχοδικὲ κ' εὐγενικέ...

Κεφαλλ.

Β) Οὐδ. οὐσ. 1) Οἰκία εὐγενοῦς καὶ πλουσίου, φιλοφρονήσεως δὲ χάριν καὶ πᾶσα οἰκία σύνθηθ.: Ἐδῶ εἶναι τ' ἀρχοντικὸ σας; Ὁ Θεὸς νὰ φυλάῃ τ' ἀρχοντικὸ σας! σύνθηθ. Καλῶς σὰς εὗρηκα 'ς τὸ ἀρχοδικὸ σας Κρήτ. || Ἀσμ.

Σὲ τοῦτο δῶ τ' ἀρχοντικὸ πέτρα νὰ μὴ θραίσῃ κῖ ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ χρόνια πολλὰ νὰ ζήσῃ

Λεξ. Δημητρ.

Ἐτοιμονὰ τ' ἀρχοδικὸ ἐρέχτηκα περίσσα, γιὰτ' εἶναι τὰ δοκάρια δὺν μὴλξες καὶ κυπαρίσσα

Κρήτ.

Ἀμε, μάννα, 'ς τὸ σπῖτι σου, κῖ ἄμε 'ς τ' ἀρχοντικὸ σου καὶ τὸ Μεγάλο Σάββατο θὰ 'σαι μὲ τὸν νιό σου

Μήλ. Ἀντίθ. φτωχικό (ἰδ. φτωχικός). Ἡ λ. ὑπὸ τοὺς τύπ. Ἀρχοντικὸ καὶ Ἀρχοντικὰ τοπων. Κρήτ. Πελοπν. (Γύθ.)

β) Οἰκογένεια Κάρπ.: Ἀσμ.

Σκλάος σου θεν' ἀπογραφτῶ μ' ὄλον τ' ἀρχοντικόν μου.

2) Ἡ νόσος φθίσις (κατὰ παράλειψιν τοῦ οὐσ. κακὸ) Πελοπν.: Τὸν ἔπιασε τ' ἀρχοντικόν. 3) Περιληπτικῶς αἱ εὐγενεῖς ἢ πλούσιοι Ἄνδρ. Κεφαλλ. Πελοπν. κ.ά.: Τὸ ἀρχοδικὸ ἠπήνε κατὰ κράτους (τὸ γένος τῶν ἀρχόντων ἔπαυσε νὰ ὑπάρχῃ) Ἄνδρ. || Παροιμ.

Ἡ δεῖρε το τ' ἀρχοδικὸ ἢ χέρι μὴν τοῦ βάλῃς

(ἢ μὴ ἐπιχειρήσῃς τι ἢ ἐπιχειρήσας μὴ τὸ ἀφήσῃς ἡμιτελές) Κεφαλλ. Ἄν δὲν ἔχῃς δουλειά, πήγαινε 'ς τ' ἀρχοντικὰ νὰ βρῇς Πελοπν. Ἡ σημ. καὶ μεσν. 4) Πληθ., οἱ ὄρχεις Πελοπν. (Τρίπ.) Πόντ. (Κερασ. Χαλδ.): Φρ. Ἐπίασεν ἄτον ἄσ' σ' ἀκρόντικα κῖ ἄσ' σὴν καρδίαν (τὸν ἐστενοχώρησε πολὺ) Χαλδ. || Ἀσμ.

Ἐρπαξαν ἄτον οἱ δούλλ' Ἐβραῖοι | ἄσ' σ' ἀρχόντικα κῖ ἄσ' τὴν Κερασ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀρχίδι 1. [καρδίαν

ἀρχοντίλα ἢ, Ἀθῆν. κ.ά.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχοντας καὶ τῆς καταλ. -ίλα.

Ἡ τοῦ ἀρχοντος ιδιότης, συνήθως εἰς εἰρωνικὰς φράσεις ἐπὶ τῶν προσπαθούντων νὰ φαίνωνται ὡς ἀρχοντες: Μὰς πῆρε ἀπὸ τῆ μύτη ἡ ἀρχοντίλα του. Ὅλο ἀρχοντίλες μυρίζει. Ἀπὸ μιὰ ὥρα δρόμο σὲ πιάνει ἡ ἀρχοντίλα της.

ἀρχοντίλκι τό, πολλαχ. ἀρχοντ' λίκ' πολλαχ. βόρ. ἰδιώμ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχοντας καὶ τῆς Τουρκ. καταλ. -λίκι.

1) Τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχοντος Πελοπν. (Λακεδ.): Ἀσμ.

Ἐῤεγε πέντε δίσκοπους, δέκα μητροπολίτες

καὶ δεκαπέντε ἀρχοντες μ' ὅλα τ' ἀρχοντίλκι

(δίσκοπους ἀντὶ ἐπίσκοπους) Λακεδ. 2) Ἡ κοινωνικὴ θέσις τοῦ ἐπιφανοῦς πολίτου πολλαχ.: Τοὺς ἔκαμε τ' ἀρχοντίλκι καὶ δὲ μιλιοῦνται.

ἀρχοντισμός ὁ, Νίσυρ.

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀρχοντίζω. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Ἡ ιδιότης τοῦ ἀρχοντος: Ἀσμ.

Σήμερα 'ν τὰ φῶτα κ' οἱ φωτισμοὶ

καὶ χαρὲς μεγάλες κῖ ἀρχοντισμοὶ

(ἄσμα τῶν καλάνδων κατὰ τὰ Θεοφάνεια).

ἀρχοντόγαμος ὁ, Σκυρ. ἀρχοντουγάμους Μακεδ. (Χαλκιδ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀρχοντας καὶ γάμος.

Γάμος εὐγενῶν, πλουσίων ἐνθ' ἄν.: Ἀσμ.

Γίνιτι γάμους, γίνιτι, γίνιτ' ἀρχοντουγάμους

Χαλκιδ.

ἀρχοντογειτονιά ἢ, Λεξ. Δημητρ. ἀρχοντουγειτονιά ἢ Ἡπ. (Ζαγόρ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀρχοντας καὶ γειτονιά.

Συνοικία κατοικουμένη ὑπὸ εὐγενῶν, πλουσίων ἐνθ' ἄν.: Ἀσμ.

Ἰδῶ 'ς τοὺν κάτω μαχαλὰ κῖ 'ς τὴν ἀρχοντουγειτονιά

Ζαγόρ. Συνών. ἀρχοντομαχαλὰς.

ἀρχοντογενεῖα ἢ, πολλαχ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀρχοντας καὶ γενεά.

Γένος ἀρχόντων, γένος ἀριστοκρατικόν.

ἀρχοντογεννημένος ἐπίθ. πολλαχ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχοντας καὶ τοῦ γεννημένος μετοχ. τοῦ ρ. γεννῶ.

Γόνος ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας πολλαχ.: Ποίημ.

Ἐσὺ 'σαι ἀπ' ἀρχοντόσπιτο κῖ ἀρχοντογεννημένη

ἸΠολέμ. Παλ. βιολ. 164. Συνών. ἀρχοντογέννητος.

ἀρχοντογέννητος ἐπίθ. ΦΠανᾶ Λυρικ. 405.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχοντας καὶ τοῦ ἐπίθ. *γεννητός < γεννῶ.

Ἀρχοντογεννημένος, ὁ ἰδ.: Ποίημ.

Παντοῦ χαρά, παντοῦ τραγούδι, | μὰ τ' ἀρφανά ποῦ νὰ 'ναι τάχα; τ' ἀρχοντογέννητ' ἀγγελοῦδι | ἔτσι τ' ἀφήσαμε μονάχα;

ἀρχοντογῆδος ὁ, ΚΚρυστάλλ. Ἔργα 1,193.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀρχοντας καὶ γῆός.

Υἱὸς ἀρχοντικῆς οἰκογενείας: Ποίημ.

Ἐνοιωσε ποῦ 'ν' ἀρχοντογῆδος κῖ ἀπὸ γενεὰ μεγάλη.

Πβ. ἀρχοντοκωπέλλα.

ἀρχοντογυναῖκα ἢ, σύνθηθ. ἀρχοδογυναῖκα πολλαχ. ἀρχοντουγ' ναῖκα βόρ. ἰδιώμ. ἀρχοδουγ' ναῖκα πολλαχ. βόρ. ἰδιώμ. ἀρχοντογύναικα Λεξ. Δημητρ. ἀρχοντογυναῖκα Ρόδ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀρχοντας καὶ γυναῖκα.

1) Ἡ ἀρχοντικὴν ἐμφάνισιν καὶ τρόπους ἔχουσα γυνή, ἢ εὐπαρουσίαστος καὶ εὐγενὴς γυνὴ σύννηθ. β) Γυνὴ γενναιόδωρος Λεξ. Δημητρ. 2) Γυνὴ λογία καὶ πεπαιδευμένη Κρήτ.

ἀρχοντοδέσποινα ἢ, ΠΒλαστοῦ Κριτικ. ταξίδ. 57.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ δέσποινα.

Ἀριστοκρατικὴ οἰκοδέσποινα.

ἀρχοντοδιακονιάρης ὁ, Πελοπν. (Γορτυν.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ διακονιάρης.

Ἐπαίτης ὑποκρινόμενος τὸν εὐγενῆ. Λέξεις περιφρονητική.

ἀρχοντοζῶ ἑνιαχ. ἀρχοντουζῶ Ἡπ. (Ζαγόρ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ ρ. ζῶ.

Ζῶ πλουσίως ἐνθ' ἄν.: Ὅποιους ἔχ' ἀρχοντουζῇ Ζαγόρ. Συνών. ἀρχοντοπερνῶ, ἀρχοντοπορεύω 1.

ἀρχοντοζῶ τό, Τσακων.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ ζῶ (ζῶν).

Ἡλίθιος ἄρχων.

ἀρχοντοθρεμμένος ἐπίθ. Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ θρεμμένος μετοχ. τοῦ ρ. θρέφω.

Ὁ ἀρχοντικῶς ἀνατεθραμμένος. Συνών. ἀρχονταναθρεμμένος (ιδ. ἀρχονταναθρέφω), ἀρχοντομαθημένος (ιδ. ἀρχοντομαθαίνω), ἀρχοντονεωμένος.

ἀρχοντοθυγατέρα ἢ, πολλαχ. ἀρχοδοθυγατέρα ἑνιαχ. ἀρχοντιονθυγατέρα Ἡπ. Θράκ. (Αἰν.) κ.ά.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ θυγατέρα.

Θυγάτηρ εὐγενοῦς, πλουσίου ἐνθ' ἄν.: Ἀσμ.

Νὰ πὰς 'ς τῆς πεθερᾶς σου | νὰ σὲ φωνάζουν νύφη, νύφη καὶ κυρὰ νύφη | καὶ ἀρχοντοθυγατέρα

Ἡπ. — Ποίημ.

Ἡ Ζερβοπούλλα ἢ ὁμορφὴ καὶ ἀρχοντοθυγατέρα

'ς τὸν ἀργαλειό της ὕφαινε καὶ ἀνάσσει ἐτραγουδοῦσε

ΚΚρυστάλλ. Ἔργα 2,19. Συνών. ἀρχοντοκόρη, ἀρχοντοκόριτσο.

ἀρχοντοκαλοκαιροῦ ἢ, ἀμάρτ. ἀρχοντοκαλοκαιροῦ Χίος (Καρδάμ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας, τοῦ ἐπίθ. καλὸς καὶ τοῦ οὐσ. καιρός.

Ἡ ἀρχόντισσα τοῦ καλοῦ καιροῦ τῶρα δὲ μὴ ἔχουσα ἀρχοντίαν. ἢ ἄλλοτε πλουσία, τῶρα δὲ πτωχή, ξεπεσμένη.

ἀρχοντοκαμωμένος ἐπίθ. Λεξ. Αἰν.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ καμωμένος μετοχ. τοῦ ρ. κάνω.

Ὁ ἔχων ἀρχοντικὴν ἐμφάνισιν, μορφήν.

ἀρχοντοκάμωτος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀρχοντιουκάμουτους Μακεδ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ ἐπίθ. *καμωτός < κάνω.

Ὁ ἔχων ἀρχοντικὴν ἐμφάνισιν καὶ συμπεριφορὰν: Γυναῖκα ἀρχοντιουκάμουτη. Παιδί ἀρχοντιουκάμουτου.

ἀρχοντοκλαδεμένος ἐπίθ. Παξ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ κλαδεμένος μετοχ. τοῦ ρ. κλαδεύω.

Ὁ μετὰ πολλῆς προσοχῆς κλαδευμένος: Ἀσμ.

Ἀμπέλι μου κοντόκλαδο καὶ ἀρχοντοκλαδεμένο.

ἀρχοντοκόρη ἢ, πολλαχ. καὶ Πόντ. (Κερασ. κ.ά.) ἀρχοδοκόρη πολλαχ. ἀρχοδοκόρ' Θράκ. (Σκοπ. κ.ά.) ἀρχοντιουκόρ' βόρ. ιδιῶμ. ἀρχουδουκόρ' ἑνιαχ. βόρ. ιδιῶμ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ κόρη.

Κόρη εὐγενοῦς καὶ πλουσίας οἰκογενείας ἐνθ' ἄν.: Πῶς δορεῖ νὰ γέν' αὐτό, κορίτσι μ', μνιὰ ἀρχοδοκόρ' νὰ πάρ' ἓνα φτωχοπαῖδ'; (ἐκ παραμυθ.) Σκοπ. || Ποίημ.

Ἐρημὴ χήρα ἢ νύφη μου 'ς τὴ Λάρισα ἀπομένει,

ἀμάθητη 'ς τὴ στέρησι καὶ πλούσια ἀρχοντοκόρη

ΙΠολέμ. Ἀλάβαστρ. 220. Συνών. ἀρχοντοθυγατέρα, ἀρχοντοκόριτσο.

ἀρχοντοκόριτσο τό, ἀρχοντοκόριτσον Πόντ. (Κερασ.) κ.ά. ἀρχοντοκόριτσο πολλαχ. ἀρχοδοκόριτσο πολλαχ. ἀρχοντιουκόρ'τσου βόρ. ιδιῶμ. ἀρχουδουκόρ'τσου ἑνιαχ. βόρ. ιδιῶμ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ κορίτσι.

Ἀρχοντοκόρη, ὁ ιδ., ἐνθ' ἄν.: Μιὰ φουρὰ ἓνας πλούσιους ἀρχαβώνισαι τὸν μουνναχογιό τ' οἱ μνιὰν ἄλλ' χῶρα μὴ ἓνα ἀρχοντιουκόρ'τσου (ἐκ παραμυθ.) Αἰν.

ἀρχοντοκόρμος ἐπίθ. Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ κορμί.

Ὁ ἔχων ὠραῖον παράστημα: Ἀρχοντοκόρμος παλληκάρι.

ἀρχοντοκρατῶ ἑνιαχ. ἀρχοδοκρατῶ Ἀνδρ. κ.ά.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ ρ. κρατῶ.

Μιμοῦμαι ἡθῆ τῶν εὐγενῶν, τῶν πλουσίων ἐνθ' ἄν.:

Ὁ δεῖνα ἀρχοδοκρατεῖ.

ἀρχοντοκωπέλλα ἢ, πολλαχ. ἀρχοδοκωπέλλα Κρήτ. ἀρχοντοκώπελλο τό, ἑνιαχ. ἀρχοδοκώπελλο Κρήτ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ κωπέλλα, κωπέλλι.

Κόρη ἢ υἱὸς ἀρχοντικῆς οἰκογενείας. Πβ. ἀρχοντογιός.

ἀρχοντολάχανα τά, ἀμάρτ. ἀρχοδολάχανα Κρήτ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ λάχανα.

Τὸ φυτὸν καρδιαγωγὸν τὸ φαρμακευτικόν (borrago officinalis) τοῦ γένους καρδιαγωγού, τῆς τάξεως τῶν τραχυφυλῶδων (borraginaceae). Συνών. μπουράντζα. [**]

ἀρχοντολογημένος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀρχοντολοημένος Σκυρ.

Ἐκ τοῦ ἀμαρτ. ρ. ἀρχοντολογῶ.

Πλούσιος: Νύφη ἀρχοντολοημένη.

ἀρχοντολογιὰ ἢ, Θράκ. (Σηλυβρ.) ἀρχοδολογιὰ Κρήτ.

Ἐκ τοῦ μεσν. οὐσ. ἀρχοντολόγιον. Διὰ τὸν σχηματισμὸν πβ. φτωχολογιὰ, ψιλολογιὰ κττ. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Ἀρχοντολόι, ὁ ιδ., ἐνθ' ἄν.: Ἀσμ.

Νὰ διῇ τοῖς ἀρχοντολογιῇς σακκοῦλλες βουλλωμένες,

νὰ διῇ καὶ τοῖς φτωχολογιῇς λαμπάδες ἀναμμένες

Σηλυβρ.

ἀρχοντολόι τό, ἀρχοντολόγι Α.Ρουμελ. (Σωζόπ.) Ἡπ. κ.ά. ἀρχοντολόι σύννηθ. ἀρχοδολόι πολλαχ. ἀρχοντιουλόι βόρ. ιδιῶμ. ἀρχουδουλόι ἑνιαχ. βόρ. ιδιῶμ. ἀρχοντολόιν Κύπρ. ἀρχοντολόι Κῶς Τήλ. κ.ά. ἀρχοδολόι Κεφαλλ. Σύμ. κ.ά. ἀρχοδολόγι Βιθυν.

Ἐκ τοῦ μεσν. οὐσ. ἀρχοντολόγι.

Ἡ τάξις τῶν εὐγενῶν, τῶν πλουσίων ἐνθ' ἄν.: Ἀσμ.

Κεράμ', τὴ θυγατέρα σου, κεράμ', τὴν ἀκριβή σου τὴν εἶδαν κόσμος θάμαξε καὶ ὅλα τ' ἀρχοντολόγια

Θράκ. (Κεσάν.)

Χώρια καλοῦνε τὸ ἀρχοδες καὶ οὐλο δ' ἀρχοδολόι,

χώρια καλοῦνε τσοὶ φτωχοὺς καὶ οὐλο δὲ φτωχολοί

Κρήτ.

Ἀσημένιο μου ρολοὶ | ποῦ 'σαι μέσ' 'ς τ' ἀρχοδολόγι

Βιθυν. — Ποίημ.

Κε ὅλον τὸν κόσμον κάλεσε καὶ ὅλο τ' ἀρχοντολόγι,
τρεῖς χρόνους γράφαν τὰ προικιὰ καὶ τρεῖς τ' ἀπανωπροίκια
ΚΚρυστάλλ. Ἔργα 1,211. Ἡ σημ. καὶ μεσν. Πβ. Χρον. Μορ.
Η στ. 1643 (ἐκδ. JSchmitt) «τὸ ἀρχοντολόγι τοῦ Μορέως,
ὅλης τῆς Μεσαρέας». Συνών. ἀρχονταλίκι 2, ἀρχον-
ταρίκι 3, ἀρχοντολογία.

ἀρχοντομαθαίνω Λεξ. Δημητρ. Μετοχ. ἀρχοντο-
μαθημένος σύνηθ. ἀρχοντουμαθ' μένους βόρ. ιδιῶμ. ἀρ-
χοδομαθημένος πολλαχ. ἀρχουδουμαθ' μένους πολλαχ. βορ.
ιδιῶμ. ἀρχοντομαθημένος Κάριπ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ ρ. μαθαίνω.
Τυγχάνω ἀρχοντικῆς ἀνατροφῆς, ἀνατρέφομαι ὡς εὐ-
γενῆς, ὡς πλούσιος ἐνθ' ἄν.: Ἀρχοντόμαθε καὶ δὲ μπορεῖ
να φάη ὅτι νὰ 'ναι Λεξ. Δημητρ. Εἶναι ἀρχοντομαθημένο
παιδί. Κόρη ἀρχοντομαθημένη. Ἐχει τὰ παιδιὰ του ἀρχοντο-
μαθημένα σύνηθ. Συνών. τῆς μετοχ. ἀρχονταναθρεμ-
μένος (ιδ. ἀρχονταναθρέφω), ἀρχοντοθρεμμέ-
νος, ἀρχοντογεωμένος.

ἀρχοντομαχαλᾶς ὁ, Σκιάθ.
Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ μαχαλᾶς.
Συνοικία κατοικουμένη ὑπὸ ἀρχόντων. Ἡ λ. καὶ ὡς
τοπων. Πελοπν. (Τρίκκ.) Συνών. ἀρχοντογειτονιά.

ἀρχοντομάχος ὁ, Κέρκ. Κύθηρ.
Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.
-μάχος.
Ὁ μισῶν τοὺς εὐγενεῖς, τοὺς πλουσίους.

ἀρχοντομερξά ἡ, Στερελλ. (Γαρδικ.)
Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ μερξά.
Οἰκογένεια εὐγενῆς καὶ πλουσία.

ἀρχοντόμηνας ὁ, Πελοπν. (Τρίκκ.)
Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ μῆνας.
Κατὰ πληθ. ἀρχοντόμηνοι, οἱ μῆνες Ἰούλιος, Αὐγούστος
καὶ Σεπτέμβριος, διότι κατ' αὐτοὺς συμπίπτει ἡ ἐσοδεία
ὅλων σχεδὸν τῶν καρπῶν, σιτηρῶν, σταφίδος, οἶνου κλπ.,
ὅθεν καὶ λέγεται παροιμιωδῶς ὅτι «οἱ τρεῖς μῆνοι θρέ-
φουν τοὺς ἄλλους ἔννεγά».

ἀρχοντομίλητος ἐπίθ. Λεξ. Δημητρ. ἀρχοδομίλη-
τος Θήρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ ἐπιθ. *μιλητός
<μιλῶ.

Ὁ δεικνύων εὐγένειαν εἰς τὴν ὁμιλίαν του, εἰς τοὺς
λόγους του, ὁ εὐπροσήγορος.

ἀρχοντονεγὸς ὁ, πολλαχ. ἀρχοδονεγὸς Κρήτ.
Νεὸς εὐγενοῦς καὶ πλουσίας οἰκογενείας ἐνθ' ἄν.: Ἀσμ.
Ἀρχοδονεγὸς παδρεύεται καὶ παίρνει προσφυγούλλα,
προσφυγούλλα μαυρομμάτα μου, σὲ κλαί δὲ μάθια μου
(κλαί=κλαίουν) Κρήτ. —Ποίημ.

Ἡ ὁμορφὴ ἀρχοντονεγὰ τὸ Λάμπρο ξετρελλαίνει
καὶ τὴ Λενοῦλλα ξέχασε τὴν πρώτη του ἐρωμένη.
ΙΠολέμ. Χειμώνανθ. 126. Συνών. ιδ. ἐν λ. ἀρχοντάκι.

ἀρχοντονεωμένος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀρχοντονεωμένος
Κύπρ. ἀρχοντονεωμένος Κύπρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ νεωμένος μετοχ.
τοῦ ρ. νεώνω.

Ὁ ἀνατεθραμμένος ὡς εὐγενῆς, ὡς πλούσιος: Ποίημ.

Ὁ Βάσος νέος τρυφερός, ἀρχοντονεωμένος,
λεβέντης, καθημερινῶς βασιλικὰ ντυμένος
Συνών. ἀρχονταναθρεμμένος (ιδ. ἀρχονταναθρέ-
φω), ἀρχοντομαθημένος (ιδ. ἀρχοντομαθαίνω).

ἀρχοντονοικοκύρεμα τό, ἀμάρτ. ἀρχοδονοικοκυ-
ρεμα Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀρχοντονοικοκυρεύω.
Τὸ νὰ νυμφευθῇ ἄνθρωπος μὲ πλουσίαν γυναῖκα ἢ τάνά-
παλιν. Συνών. ἀρχοντονοικοκυρεμός, ἀρχοντο-
παντρεῖα.

ἀρχοντονοικοκυρεμός ὁ, ἀμάρτ. ἀρχοδονοικο-
κυρεμός Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀρχοντονοικοκυρεύω.
Ἀρχοντονοικοκύρεμα, ὁ ιδ.

ἀρχοντονοικοκυρεύω ἀμάρτ. ἀρχοδονοικοκυ-
ρεύω Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ ρ. νοικοκυρεύω.
Νυμφεύω, ὑπανδρεύω μὲ πλουσίαν γυναῖκα ἢ πλούσιον
ἄνδρα: Ἐρχοδονοικοκυρεύτηκε γ' εὐτός κ' ἐμεγάλωξεν ἡ
δουλειὰ του. Συνών. ἀρχοντοπαντρεύω.

ἀρχοντονοικοκύρις ἐπίθ. πολλαχ. ἀρχοδονοικο-
κύρις Νάξ. (Ἀπύρανθ.) ἀρχοδονοικοκύρις Μύκ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ νοικοκύρις.
Πλούσιος, εὐπορος οἰκοδεσπότης.

ἀρχοντόνυφη ἡ, Πελοπν. (Ἀρκαδ. Μάν.) ἀρχοντο-
νύφη Ἡπ. —Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ νύφη.
1) Νύμφη πολύφερνος, πλουσία Ἡπ. Πελοπν. (Μάν.)
—Λεξ. Δημητρ.: Ἀρχοντοπαντρεύτηκε καὶ πῆρε ἀρχοντο-
νύφη Λεξ. Δημητρ. 2) Νύμφη μὲ ἀρχοντικὸν παράστημα
Πελοπν. (Ἀρκαδ.)

ἀρχοντοξεπεσμένος ἐπίθ. σύνηθ. ἀρχοδοξεπεσομέ-
νος πολλαχ. ἀρχοντοξεπεσμένος Πελοπν. (Λακων.) ἀρχουν-
τουξεπιτισμένους βόρ. ιδιῶμ. ἀρχουδουξεπιτισμένους πολλαχ.
βορ. ιδιῶμ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ ξεπεσμένος μετοχ.
τοῦ ρ. ξεπέφτω.

Ὁ ἀπὸ πλουσίου πένης καταστάς. Συνών. ἀρχον-
τοξεπεφτέ, ἀρχοντοφτωχός.

ἀρχοντοξεπεφτέ ἐπίθ. Τσακων.
Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ ἐπιθ. ξεπεφτέ
<ξεπέφτω.

Ἀρχοντοξεπεσμένος, ὁ ιδ.

ἀρχοντόξυλο τό, Λεξ. Βλαστ. Δημητρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ ξύλο.
1) Τὸ φυτὸν ψευδέβενο ὁ Κρητικὸς (ebenus Cretica)
τοῦ γένους ψευδεβένου (ebenus) τῆς τάξεως τῶν ψυχαν-
θῶν (papilionaceae) ἐνθ' ἄν. 2) Μεταφ. ὁ πολὺς δαρ-
μός Λεξ. Δημητρ. [**]

ἀρχοντοπαιδεύω Λεξ. Δημητρ. Μετοχ. ἀρχοντο-
παιεμένος Κάριπ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ ρ. παιδεύω.
Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ., παρ' ὁ καὶ τύπ. ἀρχοντοπαι-
δεύω.

Παιδεύω, ἐκπαιδεύω ἀρχοντικῶς, μὲ ἡθὴ ἀρχοντικά:
Ἀρχοντοπαίδεψε τὰ παιδιὰ του Λεξ. Δημητρ. || Ἀσμ.

Κάμνει σταφύλι ραζακί, κάμνει κρασί μοσχάτο,
ὅπου τὸ πίνουν ἀρχοντες ἀρχοντοπαιεμένοι
Κάριπ.

ἀρχοντόπαιδο τό, ἀρχοντοπαίδιν Πόντ. (Κερασ.)
ἀρχοντοπαῖδι πολλαχ. ἀρχοντουπαῖδ' Μακεδ. ἀρχοδο-
παῖδι Σύμ. ἀρχοντόπαιδο σύνηθ. ἀρχοντόπαιδον Πόντ.
(Κερασ.) ἀρχοντόπιδον Θράκ. (Αἰν.)

